

במדינה

הפגנות

ברוח וברם

לפני שמונה שנים נהרגו בכדורי צה"ל ומישמרי הגבול שישה אזרחי ישראל. השבוע, ביום-האדמה התשיעי, הפגינו בעיקבותיהם ילדים שטרם נולדו אז

אשה מבוגרת, כשימלה ארוכה ובמיטפת לבנה לראשה, נשענה על הגדר והסתכלה קדימה מבט כוהה. מפעם לפעם מחתה רמעות שולגו על לחייה המקומטות. היא עמדה לכד, כסימטה קטנה, מול שדה קוצים ירוקים. השמש היתה כאמצע השמים הכחולים והיה חם. היה שקט כסימטה הקטנה, עד שהתחילו להגיע הרי התהלוכה.

ילדות קטנות כג'ינס וחולצות לבנות צעדו בראש, כשהן מחזיקות בידיהן זרים ירוקים. אחריהן צעדה תזמורת גדולה שניגנה מארשים לאורך כל הדרך. קבוצת תלמידי בית ספר קראו סיסמות בקצב, כשהם מניפים אליעל את יד ימין ומסמנים אות וי, סימן לניצחון. בסוף התהלוכה צעדו רבים מתושבי הכפר.

האשה במיטפת לבנה עמדה ליד הגדר ולא העיפה מבט לעבר התהלוכה המתקרבת. היא רק הביטה קדימה והמשיכה למחות בשקט את הדמעות. הילדות בתהלוכה היו קטנות.

קטנות מכדי לזכור את אירועי ה-30 במרס 1976. אירועי הרמים של יום-האדמה, שבהם נהרגו שישה אזרחי מדינת ישראל, מיריות של חיילי צה"ל ושוטרים. הן לא זכרו את שלושת בני-כפר עראבה, שסיימו את חייהם באותו היום. אבל הן הלכו בתהלוכה. ביום השישי, כשמבטן שלוח קדימה בגאווה והן קוראות בקצב סיסמות על "שיחורר ארמות הגליל". "לא לצלם" ילדים וילדות קטנים, ערבים, אזרחי מדינת ישראל.

הרכבות בעצרת המרכזית בעראבה להוריד את הדגל

פרוגרסיבי דאהר באסיפה בנצרת (לידו: ד"ר סלים רשיד) לא הוזמנו

מבט על הקבר וחזרו חורה אל התהלוכה שחיכתה בקצה הסימטה, כשהן עוקפות בשקט את הזקנה שעמדה ליד הגדר והמשיכה להסתכל קדימה אל הקבר.

התהלוכה המשיכה הלאה אל בין סימטות עראבה. הסימטה "ברוח וברם נפרה את הגליל" הודהדה בין הסימטות. סימטה הגורמת לישראלים רבים צמרמורת, אך אינה אלא קריאה דתית עתיקה הנאמרת במיקרים של צער ומסירות.

בצהריים התחילה בכפר העצרת המרכזית בגליל. המונים כבר החלו נאספים בוואדי הקטן. מירפסות הבתים שצפו על מקום הכינוס החלו מתמלאות. הנואמים ליד השולחן תפסו גם הם את מקומם על בימה מאולתרת. ערבים ויהודים.

מארגני העצרת הבטיחו שיום-האדמה יהיה שקט השנה. תהלוכות מכל כפרי האזור החלו מגיעות, תוך כדי קריאת סיסמות, אל מקום הכינוס. במרחק כמה מאות מטרים מן הכניסה לכפר עראבה, בשביל צדדי, בין מטעי זיתים, עמדו במצב הכן כוחות גדולים של מישטרה ומישמרי הגבול. היו שם כמה ג'יפים, כמה משאיות עמוסות שוטרים ומכונות גדולה כחולה לפיזור הפגנות.

לא רחוק משם, בכביש הראשי המקשר בין הכפרים, צעדה תהלוכה מלוכדת. הם התקדמו לאט, כשם מניפים שלטים בערבית, קוראים סיסמות ומניפים ידיים למעלה. אלה היו תושבי סח'נין, שבאו להצטרף להפגנה המרכזית. הם צעדו את שלושת הקילומטרים מכפרם, בגוש אחד מלוכד, כשבמרכזו נשאו על כיתפיהם בחור (או בחורה) שראשו מכוסה בכופיה אדומה ובידו מתנופף אליעל דגל פלסטיני מאולתר. הדגל האסור.

צלמים, שעמדו במרחק כמה עשרות מטרים משם וצילמו את הגוש המתקרב, הטפו מטח של חצץ. "שלא תעזו לצלם אותם!" אמרו להם ככעס. "אנחנו לא רוצים לתקוף אתכם."

הצלמים התרגזו, אך הם לא ידעו כי פירסום תמונה כזאת יכול להיות הוכחה ככתיב-מישפט. שבעיקבותיה ייכנסו אנשים אלה לכלא בעוון הודחה עם אירגון עויין, או עבירה אחרת נגד ביטחון המדינה.

אם שבולה על קבר בנה בעראבה מבט בוהה אל הקבר

סח'נין התקדמו לאט ונכנסו לתוך הכפר. נשות עראבה עמדו בצדדי הסימטות הצרות ותלו בהם עיניים סקרניות. הגוש הגדול שבמרכזו הונף הדגל הפלסטיני האסור, היה דבר יוצא-דופן.

הצעירים התקרבו אל עבר מקום הכינוס שהיה כבר בעיצומו. הנואם, כשראה את הדגל הפלסטיני מתקרב, נבהל. הוא פחד מפני מהומות ומפני היתקלויות עם המישטרה, והחל קורא לצעירים להורידו: "אינ צורד בדגל!" הוא צעק אליהם ברמקול.

כעבור זמן קצר הורד הדגל והכינוס חזר להיות עצרת מחאה שקטה. אך איש לא יכול היה להוריד את הצעירים שהתלבשו בציבעי הדגל הפלסטיני, וכאלה היו רבים.

בעצרת נכחו כמה עשרות אלפי אנשים מכפרי הגליל, כשהנואמים, שהשתמשו בכימה גם ככימת בחירות, מלהיבים אותם בקריאת סיסמות לאומיות.

צאצא של מלך הגליל. באותו היום, בפעם הראשונה, לא נערכה אסיפה דומה בנצרת. מה שהפריע לרק"ח, שאירגנה את העצרת בעראבה,